

Kataloglama ve Sınıflamaya Giriş

Introduction to Cataloging and Classification

Vedat GÜLTEKİN

Makale Bilgisi / Article Information

Bu makaleye atıf yapmak için/ To cite this article:

Gültekin, V. (2022). Kataloglama ve Sınıflamaya Giriş. *Bilgi Dünyası*, 23(2), 205-209. doi: 10.15612/BD.2022.696

Makale türü / Paper type: Kitap Tanıtımı / Book Review

Doi: 10.15612/BD.2022.696

Geliş Tarihi / Received: 05.10.2022

Kabul Tarihi / Accepted: 31.10.2022

Elektronik Yayınlanma Tarihi / Online Published: 01.11.2022

İletişim / Communication

Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği / University and Research Librarians Association

Posta Adresi / Postal Address: Marmara Sok. No:38/17 06420 Yenışehir, Ankara, TÜRKİYE/TURKEY

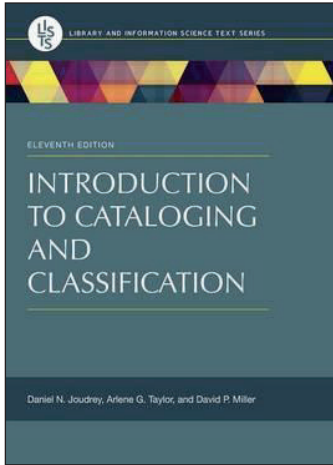
Tel: +90 312 430 03 61; Faks / Fax: +90 312 430 03 61; E-posta / E-mail: bilgi@bd.org.tr

Web: <http://www.bd.org.tr/index.php/bd/index>

Kitap Tanıtımı / Book Review

Kataloglama ve Sınıflamaya Giriş Introduction to Cataloging and Classification

Daniel N. Joudrey, Arlene G. Taylor, and David P. Miller (İngilizce)
Santa Barbara, California: Libraries Unlimited, 2015, 11th ed., XXV, 1048 s.
ISBN: 978-1-59884-857-1

In this study, the book titled "Introduction to Cataloging and Classification" written by Daniel N. Joudrey, Arlene G. Taylor, and David P. Miller is introduced. The work introduced consists of 6 chapters and appendices with the headings "Introduction, Description and Access, Authority Control, Subject Access, Formatting and Presentation, Administrative Problems".

Bu çalışmada, Daniel N. Joudrey, Arlene G. Taylor, and David P. Miller'in yazarlığını yaptığı "Introduction to Cataloging and Classification" isimli kitabın tanıtımı yapılmaktadır. Tanıtılan eser, "Giriş, Tanımlama ve Erişim, Otorite Kontrolü, Konu Erişimi, Biçimlendirme ve Sunum, Yönetimsel Sorunlar" başlıklarını 6 bölüm ve eklerden oluşmaktadır.

Kitabın *Giriş* bölümünde, kataloglamaya ilişkin tanımlara (kataloglama, tanımlama, erişim, kodlama, vb.) yer verilmiştir. Kataloglarda üst veri kayıtlarının formatları, üst veri ve semantik ağ konularında açıklayıcı bilgiler mevcuttur. Ayrıca kataloglama kurallarının ve katalogların geçmişten günümüze gelişimi detaylı bir şekilde aktarılmıştır.

Tanımlama ve erişim bölümünde, 20. yüzyılın sonlarına çevrimiçi bilgi ortamlarındaki bilgi kaynaklarının bibliyografik nitelendirmelerinin nasıl yapılması gerektiği düşüncesiyle kataloglamada geleneksel yaklaşımların yetersiz olduğu görüşü ağırlık kazanmıştır. Bu görüş doğrultusunda eserde, bilginin tanımlanması, kodlanması ve erişiminde değişik yol ve yöntemlerin izlenmesi gerektiği fikri tartışılmaktadır. Bu bölümde, "Uluslararası Kataloglama İlkeleri (International Cataloguing Principles-ICP)" hakkında detaylı bilgiler verilmektedir. "Bibliyografik Kayıtlar için İşlevsel Gereksinimler (Functional Requirements for Bibliographic Records-FRBR)", yeni kataloglama standardı "Kaynak Tanımlama

ve Erişim (Resource Description and Access-RDA)” hakkında kapsamlı bilgi örneklerle birlikte sunulmuştur.

Otorite kontrolü bölümünde, otorite kontrolünün tanımı ve katalogların fonksiyonları ile otorite kontrolü arasındaki ilişki irdelenmiştir. Otorite işinin nasıl yapılacağı ile ilgili ilkelerinin detaylı bir şekilde anlatıldığı bu bölümde, kontrollü listelerin oluşturulmadığında yaşanabilecek sorunlar örnekleriyle birlikte sunulmaktadır. Otorite dizinlerinin oluşturulması ve devamlılığının sağlanması da yine eserde detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Konu erişimi bölümünde, bilginin organizasyonunun entelektüel açıdan en zorlayıcı yanlarından biri olan konu analizinin gerekliliği ve amaçları belirtildikten sonra konu analizi süreçleri anlatılmıştır. Konu analizinin zorlukları verilen örneklerle açıklanmıştır. Konu başlıklarının yapısına ve konu başlığı oluşturmada dikkat edilmesi gereken hususlara da ayrıca değinilmiştir. Ayrıca, “Kongre Kütüphanesi Konu Başlıkları (Library of Congress Subject Headings-LCSH) ve “Sears Konu Başlıkları Listesi (Sears List of Subject Headings)” hakkında kapsamlı bilgiler sunulmuştur. Eserde, diğer hiyerarşik kontrollü listeler (Tıp Konu Başlıkları/Medical Subject Headings-MeSH, BISAC Konu Başlıkları Listesi, vb.) ve otomatik indeksleme yöntemleri (KWIC-KWOC indeksleme, bilgisayar destekli indeksleme, vb.) hakkında da detaylı bilgiler mevcuttur. Bu bölümün büyük bir kısmı da sınıflamaya ayrılmıştır. Dewey Onlu Sınıflama Sistemi (Dewey Decimal Classification-DDC), Kongre Kütüphanesi Sınıflama Sistemi (Library of Congress Classification-LCC) ve diğer sınıflama sistemlerinin (Cutter’s Expansive Classification, Bliss’s Bibliographic Classification, Special Classification Schemes) özellikleri ve yapıları hakkında kapsamlı bilgiler verilmiştir. Bu bölümde, ayrıca Cutter numarası hakkında bilgilere de ulaşılabilir.

Biçimlendirme ve sunum bölümünde, çevrimiçi sistemlerde, katalog kayıtlarının içeriği, arama ve görüntüleme için makine tarafından yönetilebilir olması için elektronik olarak kodlanmasını sağlayan Makinece okunabilir kataloglama (MARC) hakkında bilgi sunulmaktadır. Ayrıca MARC formatı, MARC bibliyografik kaydının bileşenleri, MARC otorite kaydının bileşenleri, MARC giriş kuralları ve noktalama işaretleri ile MARC kaydının gösterimi hakkında bilgiler verilmiştir. Bilgi merkezlerinde bibliyografik ve otorite üst verilerini kodlamak için MARC formatının yanı sıra kullanımda olan ve geliştirilmekte olan diğer standartlar da geniş bir bakış açısıyla (Dublin Core, Üst Veri Nesne Tanımlama (Metadata Object Descriptive Schema-MODS), Bibliyografik Çerçeve (BIBFRAME), Bağlı Veri (Linked Data), vb. da açıklanmıştır. Bu bölümün sonunda ise Uluslararası Standart Bibliyografik Tanımlama (International Standard Bibliographic Description-ISBD) detaylarıyla açıklanmıştır. Dünya çapında uzun zamandır uluslararası kabul görmüş bir kataloglama standardı olan ISBD’nin oluşum süreci, amaç, hedef ve ilkeleri, yapısı ile ilgili bilgiler verildikten sonra Bibliyografik Kayıtlar için İşlevsel Gereksinimler (Functional Requirements for Bibliographic Records-FRBR) ve Kaynak Tanımlama ve Erişim (Resource Description and Access-RDA) standartları ile karşılaştırılması yapılmıştır.

Yönetimsel sorunlar bölümünde, kataloglama ve üst veri hizmetlerinin yönetimi konusu ele alınmıştır. Entegre kütüphane sistemlerinin temel bir bileşeni ve keşif ortamı olarak çevrimiçi kütüphane kataloğu (OPAC), özgün ve kopya kataloglama gibi konuları içeren bu bölümde, kataloglama birimlerinin kataloglama işlemleri için dikkat etmesi gereken hususlara değinilmiştir. Kataloglamanın sürdürülebilirliği ve kataloglamayı destekleyici birtakım hususlar da açıklanmıştır. Son olarak kataloglama işbirlikleri (NA-CO-Name Authority Cooperative, SACO-Subject Authority Cooperative, vb.), bibliyografik ağlar (OCLC- Online Computer Library Center, vb.), kataloglama birimlerinin kataloglama işlemlerini yaparken yararlanabileceği kataloglama destek araçları (Cataloger's Desktop, LC's Cataloging Distribution Service, vb.) tanıtılmıştır.

Eserin *Ekler* kısmında, Kaynak Tanımlama ve Erişim (RDA)'nın ana hatları, kataloglama ve sınıflama konularıyla ilgili seçilmiş bibliyografik bilgi, kataloglama ve sınıflama ile ilgili terimleri ve kısaltmaları içeren bir sözlük ve indeks bulunmaktadır.

Değerlendirme

Bilgi merkezlerinde, kullanıcılara etkin bilgi hizmeti sunabilmek için bilginin organizasyonu çok önemlidir. Bu eser, bilginin organizasyonuna yönelik (tanımlayıcı kataloglama, sınıflama, konu erişimi, vb.) bilgileri içermektedir.

Eserin yayımlanmasının üzerinden uzun zaman geçmiş olmasına rağmen bilginin organizasyonuna yönelik içerdiği bilgiler günceldir. Eser, tanımlayıcı kataloglama ve üst veri kodlamasındaki değişiklikleri sunmaktadır. Eserin eksik yönü, bilginin tanımlanması ile kullanıcıların bilgi arama davranışları arasındaki ilişkinin yeterince kurulmamış olmasıdır. Kullanıcıların bilgi erişim sistemlerinde bilgiyi nasıl aradıkları ile ilgili geniş bir tartışma içermemektedir. Miksa (2017) tarafından yapılan bir değerlendirmede de bu konuya vurgu yapılmıştır.

Eser, kataloglama ve sınıflamayla ilgili geniş bir kavramsal çerçeve sunması, bu iki konuyu tüm yönleriyle derinlemesine incelemesi ve konuyla ilgili literatürü sunması açısından son derece kıymetlidir. Eser, bilgi ve belge yönetimi bölümü akademisyenleri ve öğrencileri, bilgi merkezlerinin kataloglama birimlerinde çalışan personel, kataloglama ve sınıflama ile ilgilenen diğer araştırmacılar için faydalı bir eserdir.

Kaynakça

- Joudrey, D. N., Taylor, A. G. ve Miller, D. P. (2015). Introduction to cataloging and classification (11th ed.). Libraries Unlimited.
- Miksa, S. D. (2017). Introduction to Cataloging and Classification, Cataloging & Classification Quarterly, 55(5), 323-327. DOI: 10.1080/01639374.2017.1321077

Öğr. Gör. Dr. Vedat GÜLTEKİN

Ankara Üniversitesi Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı
vgultekin@ankara.edu.tr